

RIIGIKANTSELEI

Ligipääsetavuse rakkerühma lõpparuandest

Keit Parts

Riigikantselei

18. august 2021

MIS ON RAKKERÜHM?

Rakkerühma ülesanded

- Selgitada välja ühiskonna ligipääsetavuse olukord ja probleemid
- Pakkuda välja poliitikaettepanekud ühiskonna ligipääsetavuse suurendamiseks

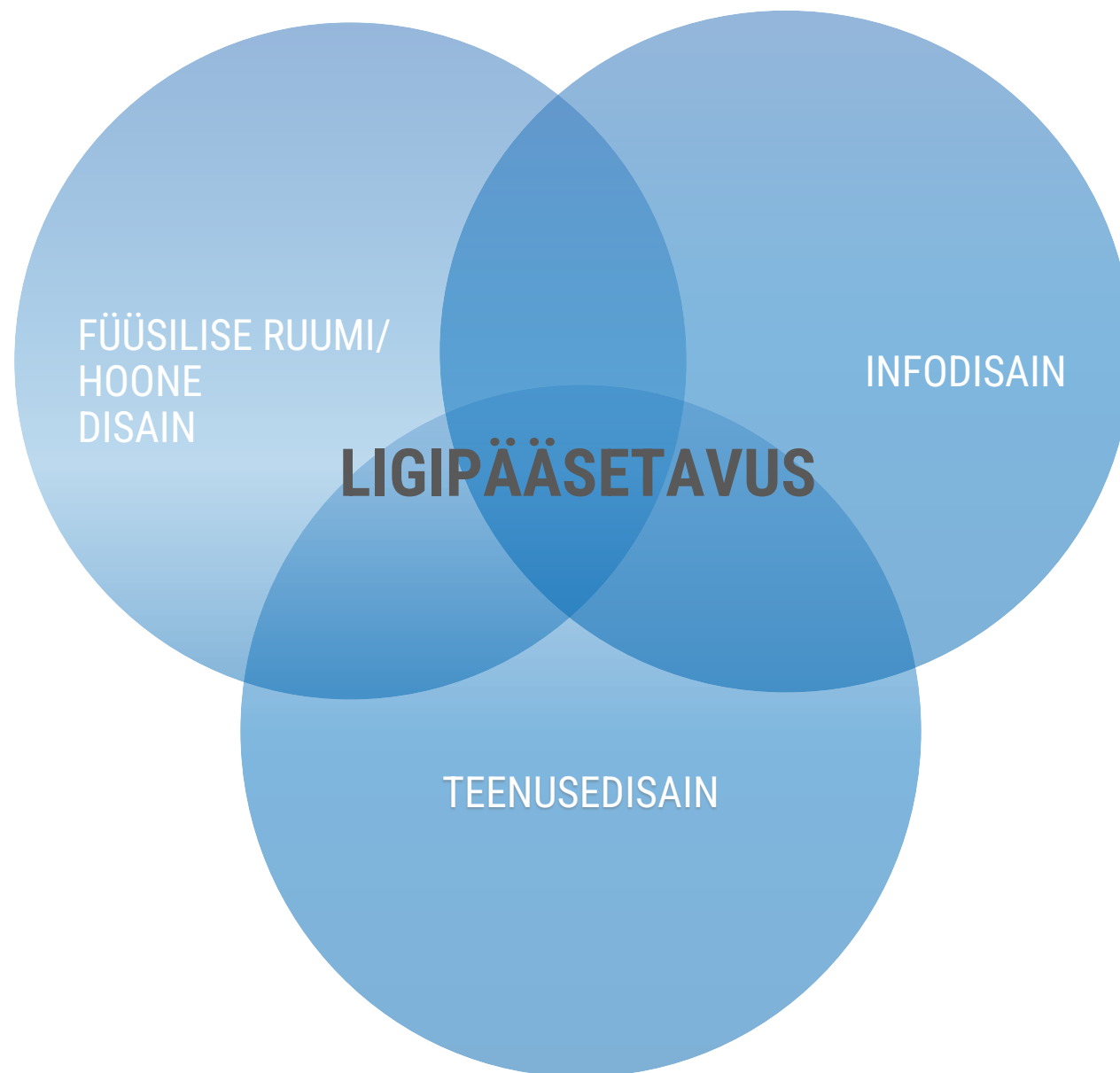
LIGIPÄÄSETAVUSE MÕISTE

RIIGIKANTSELEI

LIGIPÄÄSETAVUSE RAKKERÜHMA LÕPPARUANNE

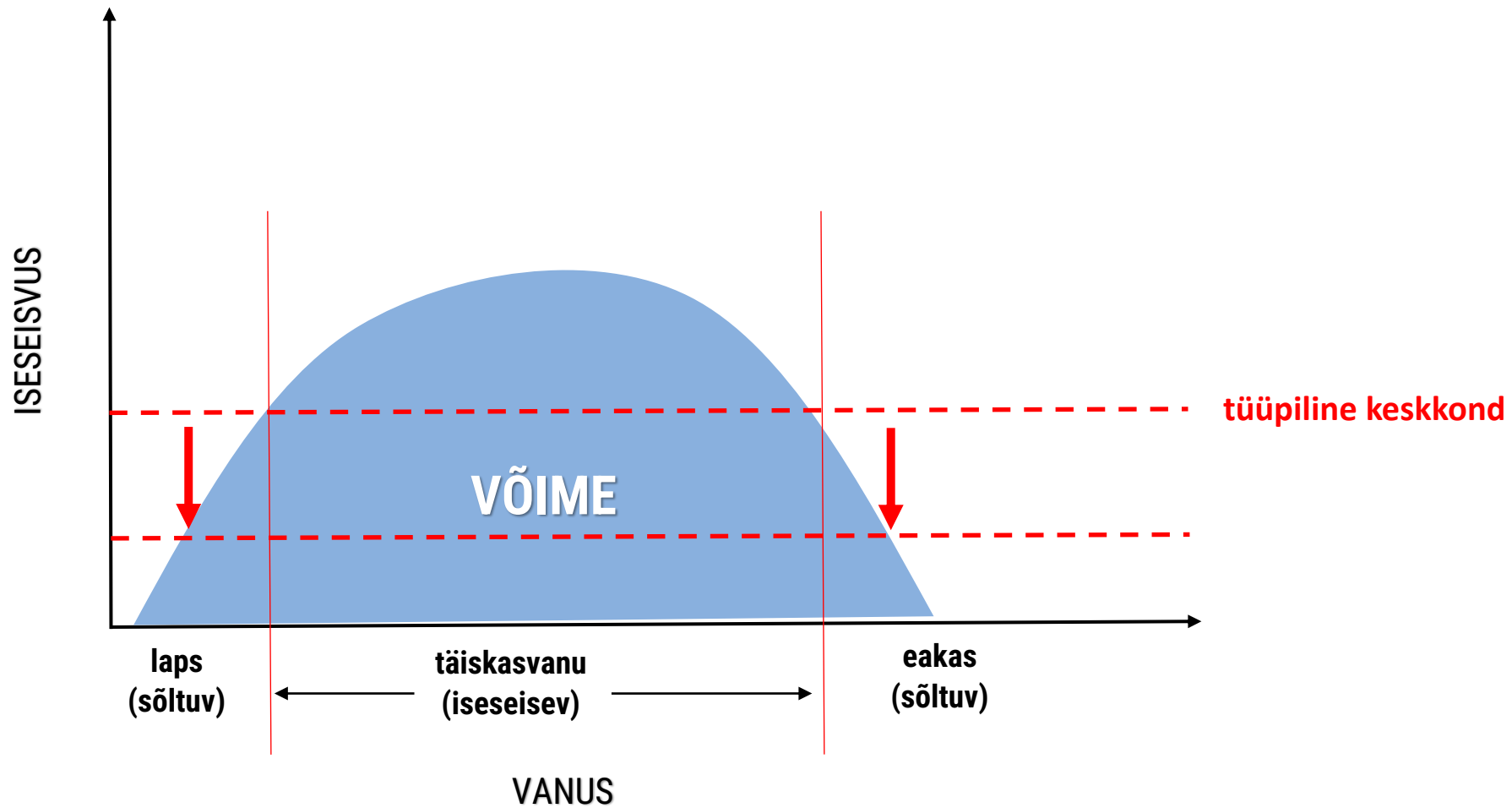

Põhimõtted

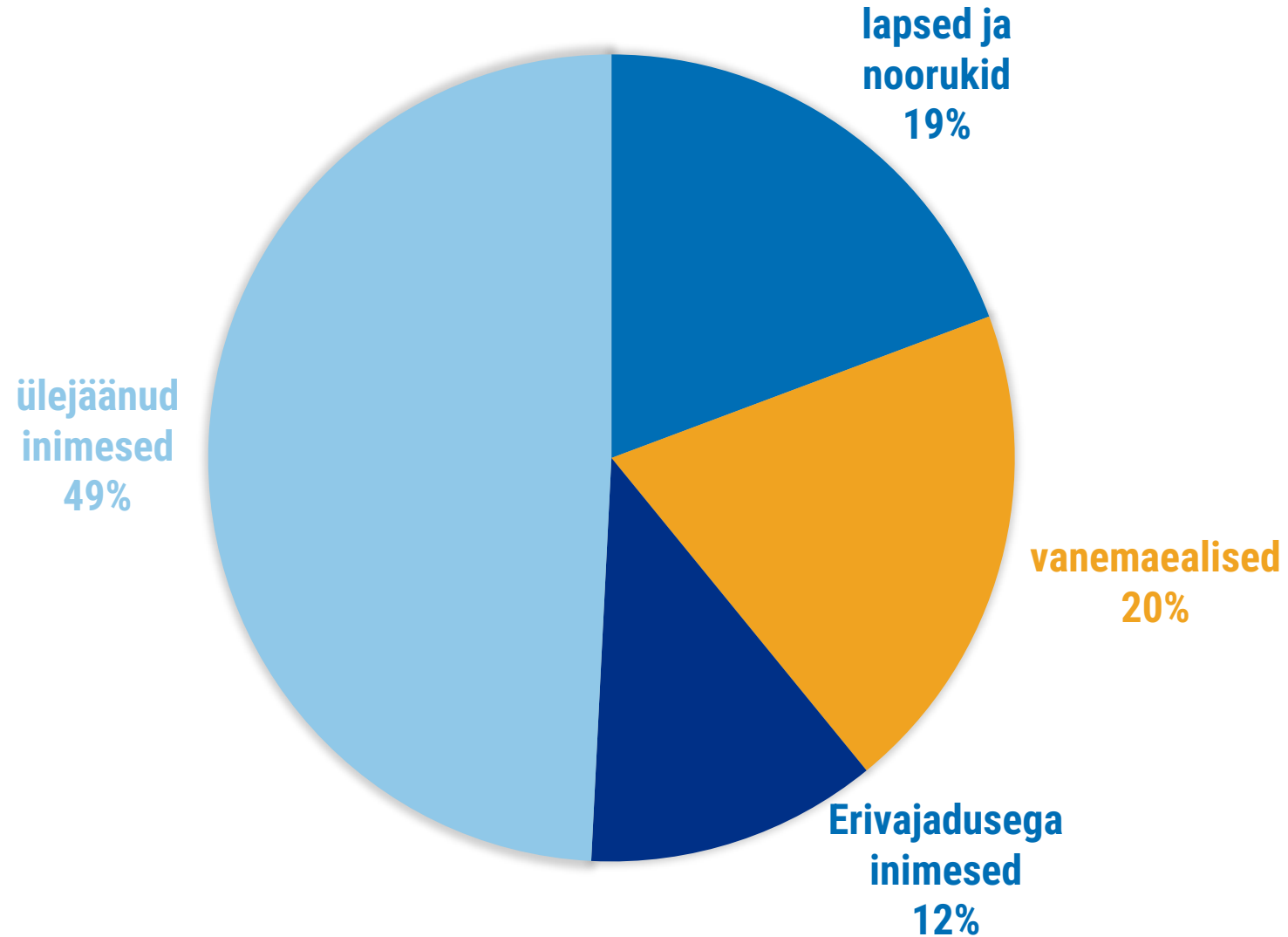
- Lähtuda **kõiki inimesi kaasavast elukaare vaatest**, mis annab ühiskonna liikmetele kogu elukaare vältel liikuvusepõhise võimaluse eneseteostuseks ning väärikalt ja iseseisvalt ühiskonnaelus osalemiseks.
- Lähenemine ligipääsetavusele peab olema **terviklik**. Selleks, et iga inimene tunneks end ühiskonnas tegusa, väärika ja teretulnuna, ei piisa, et üksik teenus või ehitis vastaks kaasava disaini põhimõtetele – oluline on kasutaja **teekonna tervikvaade**.

SIHTRÜHMAD

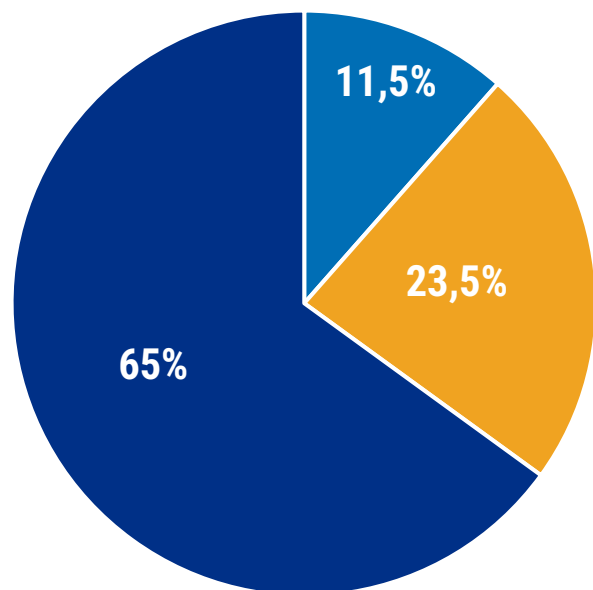

LIGIPÄÄSETAVUSE SIHTGRUPID

Igapäevategevuste piirangute osakaal

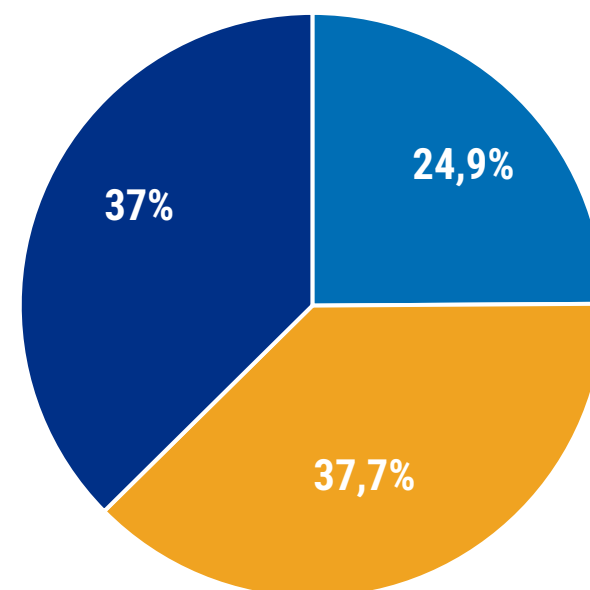
16-aastased ja vanemad inimesed tervisest tingitud igapäevategevuste piiratuse ulatuse järgi

■ Suurel määral piiratud
■ Ei ole piiratud

■ Mõningal määral piiratud

65-aastased ja vanemad inimesed tervisest tingitud igapäevategevuste piiratuse ulatuse järgi

■ Suurel määral piiratud
■ Ei ole piiratud

■ Mõningal määral piiratud

Tavaline disainimeetod

Mitteligipääsetav ühiskond =

RIIGILE ja KOVile:

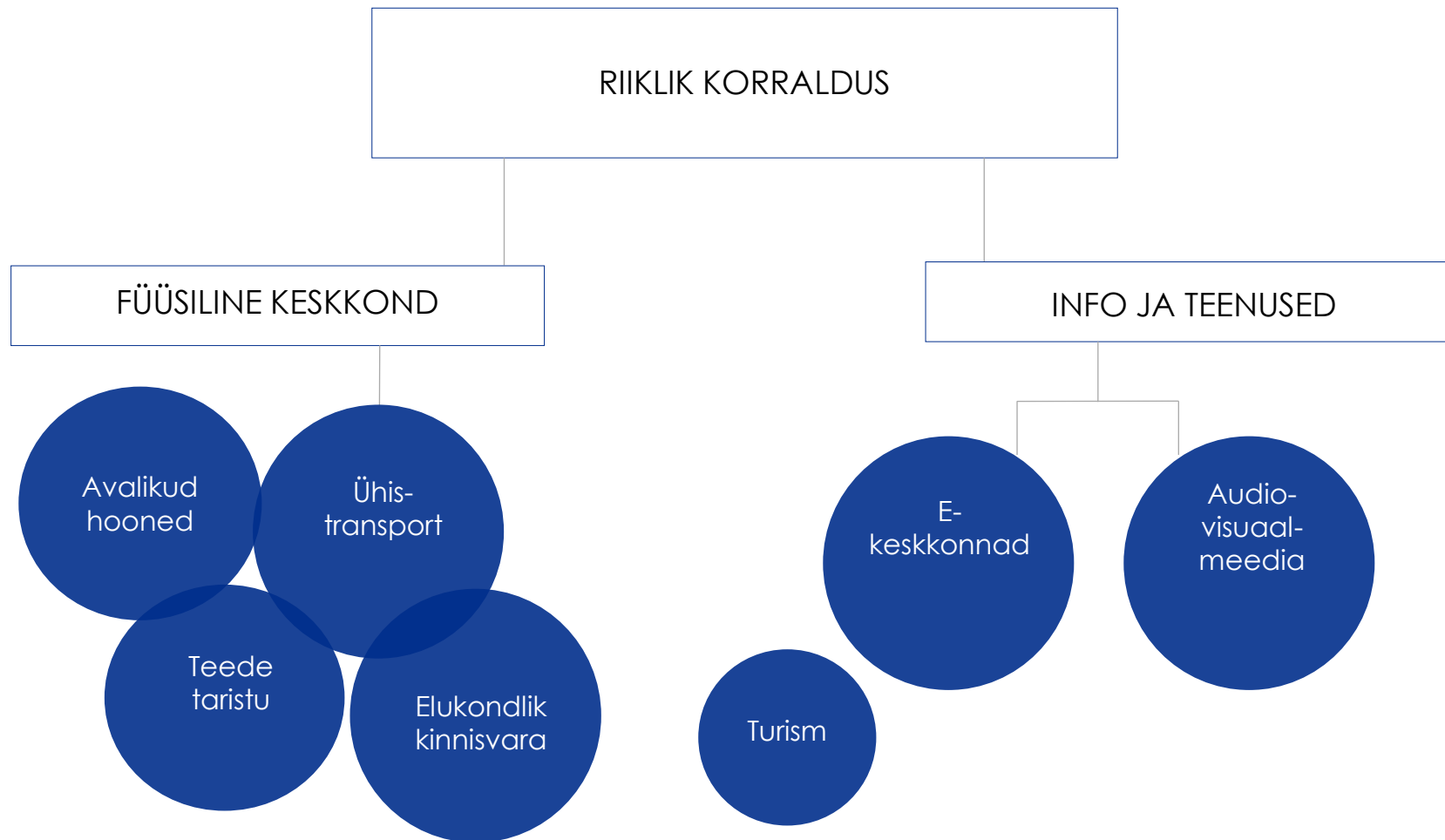
- Suurenenud kulutused, et kompenseerida inimestele mitteligipääsetavaid teenuseid ja tooteid.

ERASEKTORILE:

- Jäädes lootma nõ „keskmisele“ kliendile kaotab kliendibaasi ja potentsiaalsed tulu.
- Disainides tooteid/teenuseid kõiki sihtrühmi arvesse võttes saab turueelise

VAADELDUD TEEMAD

Peamised valdkondade ülesed probleemid

- Teadlikkus ligipääsetavusest on madal
- Ligipääsetavus ei ole loomulik osa elukeskkonda ja avalikke teenuseid kujundavate poliitikavaldkondade koosseisus
- Häid näiteid on, kuid need on üksikud ja ei ole süsteemsed
- Ligipääsetavust nähakse erivajadustega inimeste keskselt ning nende osakaalu ühiskonnas tajutakse väiksemana kui see tegelikult on
- Ligipääsetavus on kohustus, mitte (äri)võimalus
- Tellijal (KOV, riik, erasektor) on madal teadlikkus ning spetsialist ei oska talle ligipääsetavaid lahendusi pakkuda (IT-arendaja, projekteerija, arhitekt jt)
- Ligipääsetavuse käsitus on objekti põhine, st lähtub hoonest või teenusest. Sisuline ligipääsetavus peab olema inimese teekonna põhine.

Poliitikasoovituste eesmärk

- Teema tähtsustamine iga valdkonna sees alates arengukavast kuni õigusaktide ja rahastamistingimusteni
- Avaliku raha eest pakutav teenus või ehitatav taristu peab olema kõikidele kasutajatele ligipääsetav, sh välisvahenditest tehtav
- Ettepanekud ei sisalda investeringuid olemasoleva taristu renoveerimiseks või teenuste ümberkujundamiseks

Olulised esmased tegevused I

- **Ligipääsetavuse liikuvuspõhise vaate saavutamine riigi strateegilistes dokumentides, planeerimistegevuses** ja ligipääsetavuse arvestamisega kohaliku omavalitsuse planeerimistegevuses (sh arengukavad, eelarve ja investeeringute planeerimine).
- Praegu vaid avalikkusele mõeldud ehitistele kehtivate **hoonete ligipääsetavuse miinimumnõuete laiendamine kõikidele uutele projekteeritavatele hoonetele**, mille kasutusotstarbest tulenevalt on ligipääsetavuse tagamine mõistlik. Oluline on tagada erasektori motivatsioon luua ligipääsetavat kinnisvara, seades miinimumkriteeriumid uuele elukondlikule kinnisvarale ja eelkõige kortermajadele.
- Ehitise **ligipääsetavuse hindamiseks märgise loomine** sarnaselt energiamärgisega, mis annaks tarbijale infot äri- või eluruumi ligipääsetavuse kohta ning motiveeriks arendajaid kujundama paremat elukeskkonda konkurentsitingimustes, või kombineeritud märgisena, mis võtab arvesse nii hoonet kui ka seda ümbritseva ruumi ligipääsetavust.

Olulised esmased tegevused II

- Kulutõhusate lahenduste leidmine **ligipääsetavuse parandamiseks enne 1993. aastat ehitatud kortermajades.**
- Ühistranspordi kui olulise inimese teekonna lüli **ligipääsetavuse suurendamine madala sisenemisega veeremi kasutuselevõtuga** ning kõikidele kasutajatele arusaadava info tagamisega peatustes ja veeremis.
- **E-teenuse ligipääsetavuse suurendamine**, sh Eesti.ee kujundamine ühtseks digivärvaks, ligipääsetavuse teadlikkuse ja kompetentsi suurendamine kõikide teenuseomanike seas ja järelevalve käivitamine avaliku sektori e-keskkondade ligipääsetavuse üle.
- Audiovisuaalmeedias **konkreetsete ligipääsetavuse eesmärkide seadmine meediateenuste osutajatele.**

Mida saab kohalik omavalitsus teha?

- Oluline hoida tervikvaadet ligipääsetavusele
 - kõikide KOVi elanikega arvestamine
 - Oluline ei ole ainult hooned, vaid kasutaja tervikteekond (st hooned, teed, ühistransport, teenuste korraldus jm)
- Läbiv ligipääsetavusega arvestamine planeerimises
 - KOV arengukava
 - Ligipääsetavus kui eelarve planeerimise abivahend
 - Kitsaskohtade kaardistamine ja süsteemne tegelemine (nt korterelamud, teed, ühistransport)
- Tugev ja seni alatäidetud roll ehitustegevuse järelevalves

RIIGIKANTSELEI

Rohkem infot:

<https://riigikantselei.ee/ligipaasetavus>

Tänan!

keit.parts@riik.ee